

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 350/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Milošom Kaščákom, advokátom, Kalinčiakova 10, Vranov nad Topľou, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/224/2019 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6Cdo/224/2019 z 27. októbra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) bez toho, aby žiadala jeho zrušenie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9C/49/2013 domáhala proti žalovanej Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky náhrady škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonnou väzbou a nezákonným trestným stíhaním, ktoré sa skončilo jej oslobodením spod obžaloby. Okresný súd rozsudkom č. k. 9C/49/2013-248 zo 16. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľke 190 800 eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Na základe odvolaní sporových strán Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4Co/115/2018-393 zo 14. mája 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) zmenil rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcom výroku tak, že žalovaná je povinná zaplatiť sťažovateľke 81 400 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II),

potvrdil rozsudok okresného súdu v zamietavom výroku (výrok III), zmenil rozsudok vo výroku o trovách konania tak, že sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania z titulu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanej v plnom rozsahu (výrok IV) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania z titulu nároku na náhradu škody voči sťažovateľke v plnom rozsahu (výrok V).

3. Proti rozsudku krajského súdu podali obe sporové strany dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol a rozsudok krajského súdu vo vyhovujúcej časti vo veci samej a v časti trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Najvyšší súd jednostranne zvýhodnil žalovanú, keď bez ďalšieho si v celom rozsahu osvojil jej právnu argumentáciu a neprijateľným právne nepresvedčivým spôsobom odmietol dovolanie sťažovateľky. Sťažovateľka vyčíta najvyššiemu súdu, že sa právne nekonformným spôsobom vysporiadal s jej argumentáciou.

b) Tak okresný súd, ako aj krajský súd vychádzali pri posudzovaní zisteného skutkového stavu a právneho základu nárokov pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 754/2016 z 24. januára 2017, ale dospeli k podstatne rozdielnym sumám, najmä čo sa týka nemajetkovej ujmy za samotné trestné stíhanie. Závery predmetného nálezu prevzali tak okresný súd, ako aj krajský súd len mechanicky a formalisticky. Vo veci, ktorou sa zaoberal v predmetnom náleze ústavný súd, trvala väzba 3 mesiace a trestné stíhanie trvalo spolu väzbou 55 mesiacov, zatiaľ čo v prípade sťažovateľky trvala väzba 6 mesiacov a trestné stíhanie trvalo 10 rokov. Všeobecné súdy nebrali dostatočne do úvahy dôležitú skutočnosť prerokovávanej veci, predovšetkým špecifikum postavenia sťažovateľky ako advokátky, vznesenie dvoch obvinení, z ktorých každé predstavovalo nezákonné rozhodnutie, hoci trestné stíhanie sťažovateľky bolo ukončené jedným oslobodzujúcim rozsudkom, samotnú dĺžku väzby a trestného stíhania, ktoré samy osebe odôvodňujú priznanie vyššej dennej/mesačnej sumy odškodnenia. Z rozsudku odvolacieho súdu sa nedá zistiť, ako sa právne s týmito skutočnosťami vysporiadal pri určení výšky nemajetkovej ujmy, keď ju v porovnaní s rozhodnutím súdu prvej inštancie podstatným spôsobom znížil.

c) Postupom odvolacieho súdu, ktorý dovolací súd nenapravil a ktorý spočíval v tom, že odvolací súd priznal sťažovateľke len sumu 81 400 eur z dôvodu, že mechanicky prevzal z nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 754/2016 výšku nemajetkovej ujmy za väzbu 60 eur denne a za trestné stíhanie 620 eur mesačne, na rozdiel od súdu prvej inštancie, ktorý vychádzal zo sumy 1 500 eur mesačne, bolo sťažovateľke odňaté právo na spravodlivý proces spočívajúce v absencii riadneho odôvodnenia rozsudku, jeho nepredvídateľnosťou a svojvoľnosťou, čo je v rozpore s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.

d) V podaní z 10. marca 2023 sťažovateľka svoju argumentáciu doplnila, poukazujúc na závery vyplývajúce z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo 262/2015 zo 16. marca 2016 v tom zmysle,

že nie je správny a ústavne konformný postup všeobecných súdov, pokiaľ sa pri priznaní nemajetkovej ujmy riadili obmedzeniami obsiahnutými v iných zákonných úpravách.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

6. Ústavný súd v úvode odôvodnenia podotýka, že ústavná sťažnosť obsahuje formálny nedostatok v podobe odkazu na ustanovenia v súčasnosti už zrušeného zákona č. 38/1993 Z. z., ktorý už viac ako štyri roky nie je platným a účinným právnym predpisom upravujúcim konanie pred ústavným súdom [tým je od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pozn.]. Táto skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné sťažnosť prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah sťažnosti spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde, príp. či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie.

7. Ústavný súd uvádza, že uplatnenie jeho právomocí je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 a § 123 zákona o ústavnom súde, ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 124 a § 132 zákona o ústavnom súde). V tejto súvislosti už ústavný súd opakovane uviedol, že všeobecné náležitosti návrhu musí spĺňať každý návrh, a to tak náležitosti týkajúce sa formy návrhu, ako aj jeho obsahu.

8. V prvom rade konštatuje, že sťažovateľka je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátom, ktorý je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, II. ÚS 70/2015, III. ÚS 402/2017, II. ÚS 154/2019). Totiž naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

9. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu je potrebné uviesť, že ústavná sťažnosť sťažovateľky sa vyznačuje absenciou podstatnej náležitosti, ktorou je zmysluplné a ústavnoprávne relevantné odôvodnenie založené o právne relevantné a logické súvislosti, ktoré by poskytli nevyhnutný základ kvalifikovaného návrhu spôsobilého iniciovať konanie o ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky zistil, že sťažovateľka formálne namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, avšak z obsahu ústavnej sťažnosti a sťažnostnej argumentácie sťažovateľky, s ktorou sa ústavný súd podrobne oboznámil vo všetkých detailoch, absolútne nevyplýva, v čom podľa názoru sťažovateľky spočívajú nedostatky

napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti opísala, ako mal podľa jej názoru vo veci pochybiť predovšetkým odvolací súd, keď jej priznal podľa jej názoru nízku sumu náhrady nemajetkovej ujmy, ale vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sa sťažovateľka obmedzuje výlučne na formálne konštatovanie, že pochybenie odvolacieho súdu nebolo v dovolacom konaní odstránené, a to bez akejkoľvek konkretizácie a bez ponúknutia relevantnej ústavnoprávnej polemiky.

10. Absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020, III. ÚS 611/2021, II. ÚS 244/2022, II. ÚS 379/2022).

11. Nie je právomocou ústavného súdu vlastnou činnosťou a šetrením dopĺňať chýbajúce zdôvodnenie ústavnej sťažnosti a abstrahovať z podania sťažovateľky možné a ňou bližšie nezdôvodnené porušenie jej základných práv. Vzhľadom na to, že nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa netýkalo len formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale jej esenciálnych obsahových náležitostí (ústavnoprávna nedostatočnosť odôvodnenia ústavnej sťažnosti), ústavný súd sťažovateľku nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti (m. m. II. ÚS 58/2019, I. ÚS 346/2019, I. ÚS 351/2019, IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020).

12. Keďže ústavný súd je pri svojom prieskume v súlade s § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom, ako aj dôvodmi podanej sťažnosti, v prejednávanej veci primárne dospel k záveru, že ústavná sťažnosť neobsahuje základnú obsahovú náležitosť, ktorou sú konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť podľa sťažovateľky k porušeniu jej práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu